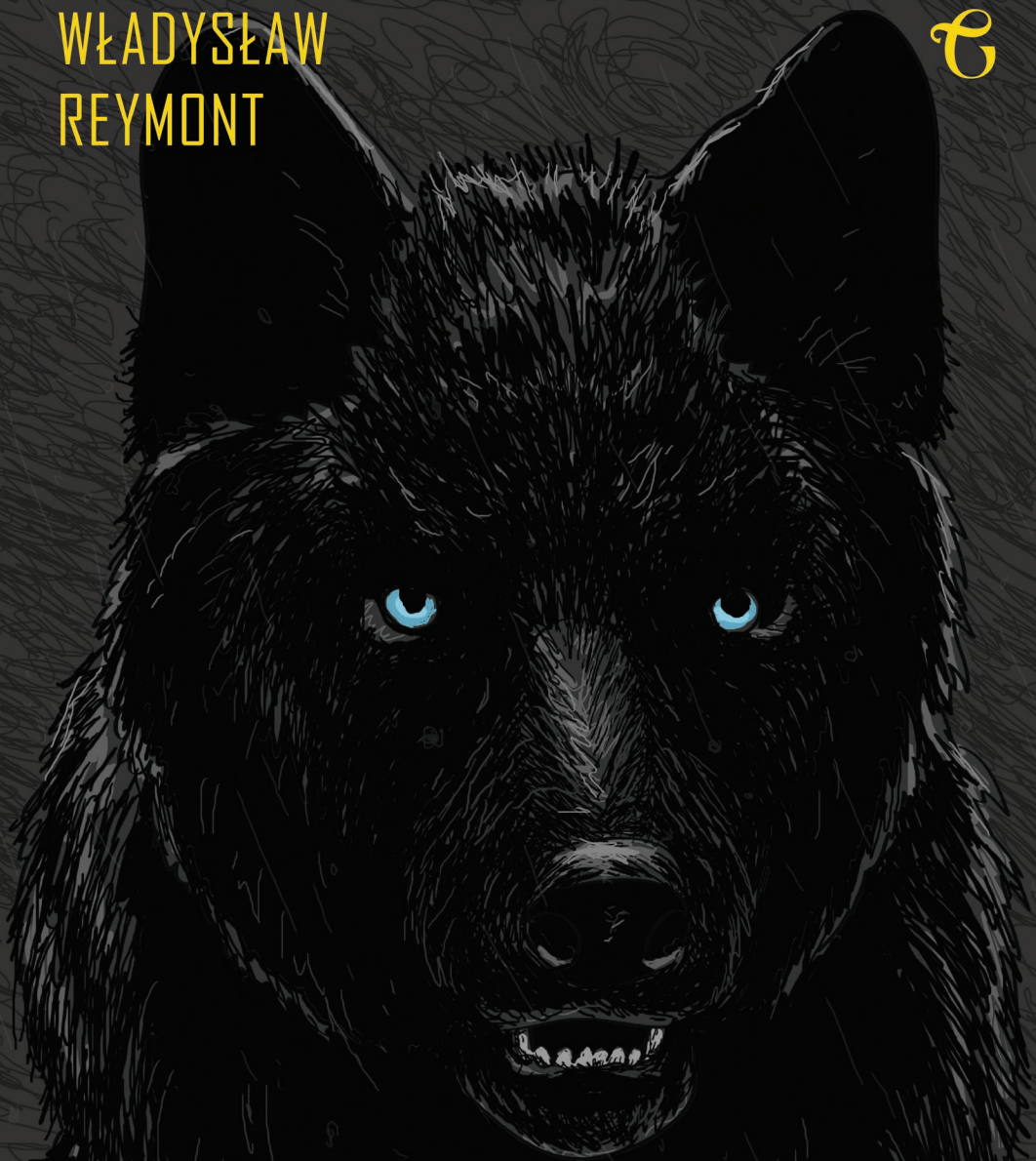

WŁADYSŁAW
REYMONT

Ł

OPSTAND

EEN SPROOKJE

WŁADYSŁAW REYMONT

OPSTAND

U I T G E V E R I J G L A G O S L A V

OPSTAND

Władysław Reymont

Oorspronkelijke titel “Bunt”

Vertaald uit het Pools door Maarten Tengbergen

**Dit boek is gepubliceerd met de steun
van het ©POLAND Vertaalprogramma**

Cover art: © 2015, Andrii Dankovych

Boekomslag en binnenwerk ontworpen door Max Mendor

Uitgevers Maxim Hodak & Max Mendor

Proefgelezen door Kevin Custers

© 2021, Uitgeverij Glagoslav

www.glagoslav.com

ISBN: 978-1-914337-44-4

Voor het eerst gepubliceerd in Nederland
door Uitgeverij Glagoslav in November 2021

Op dit boek rust copyright. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, noch anderszins worden verspreid in een andere band of omslag dan die waarin het is gepubliceerd, zonder dat een soortgelijke voorwaarde, inclusief deze voorwaarde, aan de volgende afnemer wordt opgelegd.

WŁADYSŁAW REYMONT

OPSTAND

VERTAALD UIT HET POOLS
DOOR MAARTEN TENGBERGEN

INHOUD

1	8
2	31
3	40
4	79
5	92
6	126
7	145
8	154

NAWOORD

<i>DOOR MAARTEN TENGBERGEN . . .</i>	178
--------------------------------------	-----

WŁADYSŁAW REYMONT
(1867 - 1925)

OPSTAND

EEN SPROOKJE

‘Nou zal ik je leren, hondsvot!’ riep ze triomfantelijk, nadat ze Rex in een hoekje had gedrongen. En ze begon hem met de kachelpook af te tuigen, terwijl ze hem bij elke uithaal herinnerde aan alles wat hij had misdaan: ‘Dit is voor het stuk braadvlees! En dit voor de worst van gisteren! En dit voor de kalkoenen!’ De hond kronkelde en jankte van de pijn en likte onderdanig haar voeten. ‘En dit hier is voor de teckels, ellendig stuk vreten dat je bent! Je blijft voortaan met je poten van mevrouws honden af! De duivel hale je!’

En ze gaf hem zo’n harde dreun tegen zijn kop dat de hond het uitkernde van de pijn en met ontblote tanden tegen haar op sprong, zodat ze midden in de keuken op de grond viel. Daarna maakte hij dat hij wegkwam. Met een afgrijselijk gebrul en een stortvloed aan scheldwoorden rende ze hem achterna.

Maar Rex was al weggeschoten in het struikgewas, tussen het dichte struweel van sering en acacia’s. Tot bloedens toe gewond en meer dood dan levend, sleepte hij zich met zijn laatste krachten verder naar een nog veiliger plekje toen er uit de richting van de keuken opnieuw geschreeuw klonk.

De huishoudster hield Stommetje vast bij zijn ragebol en gaf hem er ongenadig van langs.

‘Jij rotjong! Je bent nog erger dan die schurftige hond. Ik snij de darmen uit je lijf, vuile dief. Voor niks van mij te vreten krijgen en dan nog stiekem jatten ook!’

Ze krijste zo verschrikkelijk dat het jochie zelf ook luidkeels begon te schreeuwen. Vergeefs probeerde hij zich los te worstelen uit de ijzeren omklemming van haar grijparmen. Door het tumult raakte de hele binnenplaats van het landhuis in rep en roer. De kettinghonden zetten het op een janken en probeerden zich los te rukken. De kippenhokken barstten los in een paniekerig gekakel. De paretelhouders vluchtten met luid getetter de daken op en de duiven zochten

schielijk een heenkomen in de bomen bij de drinkplaats. De kalkoenen begonnen opgewonden te kloppen en trappelden, met opgezette staart en baardveren, dreigend met hun poten in het zand. De pauwen kwamen aangevlogen van de veranda, ontvouwden de kleurenpracht van hun veren en schreeuwden hun verachting uit voor al dat kabaal. Mevrouw zelf kwam ook naar buiten gerend, gevolgd door het herenzootje met zijn buksje, de jongedametjes met hun poppen in de armen en twee slangachtig kronkelende roodbruine teckels.

Eindelijk liet ze hem gaan, maar nog lange tijd bleef ze doorgaan met jammeren en jeremiëren.

Stommetje dook weg in het struikgewas en liet zich als een blok naast Rex neervallen.

Daar lagen ze met zijn tweeën, volledig uitgeteld en amper nog bij zinnen. Allebei even erg toegetakeld en even ongelukkig.

De zon stond blakend aan de hemel en een warme wind blies door het struikgewas. Het ruisen van de blaadjes en het gonzen van de insecten werkte zo sussend en soezerig dat ze alle twee in slaap vielen. Maar zelfs in hun slaap maakten ze nog zachte snik- en jankgeluidjes, alsof ze doorklaagden over het onrecht dat hun was aangedaan. Daar kwam opeens geruisloos een reusachtige zwarte kater aangeslopen, een oude kameraad van Rex. Hij besnuffelde de hond en vleide zich met een meelevend gespin tegen hem aan. En later streken er op de laaghangende takken van de acacia's een paar kraaien neer, die met hun scherpe ogen het donkere struikgewas doorboorden en zich met geslepen snavels steeds verder en steeds brutaler langs de takken naar beneden lieten zakken.

‘Wacht maar, ik ben nog niet gecrepeerd,’ gromde Rex, terwijl hij vol haat opkeek naar de vogels.

Hij likte aan het bebloede en betraande gezicht van Stommetje en maakte hem wakker door een stuk van zijn hemd in de bek te nemen en er een ruk aan te geven.

‘Laten we hier weggaan, anders vinden ze ons nog,’ stamelde de jongen. Ze begrepen elkaar zonder moeite.

‘Ik wacht liever tot het avond is! Ze zijn in staat me af te maken, ik kan me nu niet verdedigen.’

‘Mijn God, wat heeft ze je afgetuigd!’ zei Stommetje vol medelijden en hij bette met een handvol gras de flanken en ontstoken ogen van zijn makker. Rex maakte dankbare jankgeluidjes.

‘Jaag die valse snavels weg,’ gromde hij tegen de kater. ‘Die stinkbeesten zijn nog erger dan de mensen.’

‘Ga mee naar de koeienstal, daar weet ik wel een plekje voor je onder de voederbakken,’ stelde Stommetje voor.

‘Het is zo middag, dan kunnen die jankers van een herdershonden me te grazen nemen. Ik heb nu geen kracht. Ik heb dorst ... verschrikkelijke dorst ...’

‘Ik zal eens kijken of de kust veilig is bij de waterbak,’ miauwde de kater behulpzaam.

‘Blijf jij maar liggen, ik ga wel water halen,’ zei Stommetje.

Zo gezegd zo gedaan, en even later kwam hij terug met een potscherf vol water, waar hij zijn kameraad uit liet drinken.

‘En jij,’ richtte hij zich tot de kater, ‘jij hebt mijn duifjes uit het nest geroofd.’

‘Dat heeft Jendrek van de smid gedaan, Zeug heeft het gezien, die was getuige. Hij steelt alles, hij heeft ook mussen onder een ooievaarsnest vandaan geroofd en zelfs de eksters zijn niet veilig voor hem. De oude tang heeft me daarvoor zo op mijn mieter gegeven dat ik het er maar ternauwerdood levend van af heb gebracht. De dief, nou heeft hij het weer voorzien op de nachtegalennesten. Lorre was ook al tegen hem aan het krijsen.’

‘Als jij de papegaai maar met rust laat!’ gromde Rex dreigend.

‘Ha, Jendrek van de smid! Wacht maar, stuk tuig dat je bent!’ dreigde Stommetje. ‘Maar nu moet ik de ganzen van het veld bijeen-drijven, misschien breng ik wel iets te eten voor je mee. Wacht hier op me!’ en hij floot zo doordringend op zijn vingers dat de kraaien verschrikt wegvlogen naar het park.

Ook de kater taaide af en sloop voorzichtig, langs allerlei zijpaadjes, weg in de richting van de keuken.

Daar klonk de bel voor het middagmaal. De binnenplaats van het landhuis begon zich te vullen met de stemmen van mensen en dieren, het geratel van karren en het zware gestamp van kuddes die naar de stallen werden gedreven. De putzwengels begonnen te knarsen. De varkens in hun hokken gilden van ongeduld. De zwaluwen barstten los in een luid gekwetter en vielen daarna weer stil. En vervolgens leken alle stemmen te verzengen in de zonnegloed en te verdampen in de lome stilte van de hete zomermiddag.

Rex likte zijn wonden en waakte. Hij hield zijn oren gespitst, tilde af en toe zijn kop omhoog en snoof van tijd tot tijd in het rond om het volgende moment zachtjes jankend weg te dommelen.

De zon zong haar middaghymne, de gloeiende lucht trilde van de vuurmuziek, alle stemmen in de natuur, oneindig vele, vloeiden samen tot de gouden symfonie van het licht. Alles was klank en kleur en bezat tegelijk een soort spookachtige contouren. De middagheks, met een havik op haar hoofd, gleed over het land en waar haar goudglanzende gewaad de bodem raakte, verdorde alles tot as. En waar haar ogen, gifgeel als de bloemen van bilzekruid, op vielen, daar eiste de dood haar zware tol: opeens stortte er een vogel van zijn tak, bomen kwijnden weg, insecten vielen dood op de grond en zelfs beekjes werden troebel in de broeiende hitte. Ook Rex lag amechtig te hijgen en drukte zich met zijn kop plat tegen de vochtige aarde en het koele gras. Daar gleed zij voorbij, met in haar kielzog de overal angstig opklinkende kreten van levende wezens en sombere schaduwen die als voren het zonovergoten land doorkliefdien.

De hond gaf zich in zijn koortsachtige halfslaap over aan oude herinneringen. Heldere beelden uit vervlogen tijden brachten hem vergetelheid in zijn lijden. De tijden dat hij nog met iedereen op het landgoed goede maatjes was. Toen hij zich nog lui kon uitstrekken op de tapijten. Toen hij nog geliefd was en geaaid werd. Voor zijn baasje was hij bereid zijn eigen broeder, een andere hond, te doden. Of een mens in stukken te scheuren. Ook wolven ging hij niet uit de weg. Helemaal in zijn eentje kon hij een troep wilde zwijnen opjagen uit de modder. Bij het horen van zijn bulderblaf sidderde alles op de binnenplaats, in het park en op het veld. Zelfs de stieren vluchtten weg voor zijn scherpe tanden. Hoe had het dan nu zo ver kunnen komen? Hoe was het zo gekomen dat hij een miserabel hoopje ellende zonder baasje was geworden? Dat hij, veracht, verhongerd en verwaarloosd, karige etensrestjes moest stelen? Hij kon het maar niet begrijpen. Dit soort pijnigende gedachten hielden hem gevangen in hun ijzeren greep. En hij hield het niet langer uit. Plotseling schoot hij overeind, spande zijn hele lijf en barstte los in een wanhopig gejank.

Daar stond hij, reusachtig en vaalgeel als een leeuw, en ondanks zijn uitgemergelde flanken en wonden op zijn rug nog altijd even vervaarlijk en imposant. Hij liet zijn bloeddoorlopen ogen rollen,

ontblootte zijn blikkerende tanden en begaf zich, zijn pijn verbijtend, brutaal in de richting van het landhuis, naar de hoge zuilengalerij. Klaar om elk gevecht aan te gaan, vastbesloten om tot zijn baasje te geraken en zijn nood bij hem te klagen. Maar alles lag er verlaten bij. De deur van het voorportaal stond wijd open en onverschrokken ging hij naar binnen. Hij weifelde een moment, snoof met zijn neusgaten de lucht op en vervolgde zijn weg door de enfilade van kamers. Hij doorliep het ene vertrek na het andere, terwijl hij overal even bleef staan om te snuffelen en rond te kijken. Gaandeweg kwam hij steeds langzamer vooruit, het was alsof de herinneringen steeds zwaarder op hem begonnen te drukken. Ontelbare vervliegende geuren brachten in hem de dagen van weleer tot leven. Bepaalde wegstervende klanken, bepaalde ontzielde ademtochten, bepaalde spookachtige schimmen van mensen doolden rond door de enorme naargeestige vertrekken. Elk meubelstuk vertelde hem een lang verhaal, waardoor hij weer voelde en wist wat hier was gebeurd. In een van de vertrekken hingen blinkende wapens aan de muren. Hij rekte zich zo ver mogelijk uit op zijn achterpoten en rook door het verschraalde buskruit en de oude harnessen heen de geur van zijn baasje. Uit de duistere krochten van zijn geheugen stegen steeds levensechtere beelden op. Hij strekte zich voor de uitgedoofde haard uit op een donzig ijsberenvel. Hij voelde de warmte van het vuur en de strelende hand van zijn baasje op zijn rug. Hij jankte zachtjes van genot en maakte een smakkend geluid met zijn tong, klaar om hem te likken. Maar er was niemand. Buiten tjlpten de vogels, dartelden de zonnestrallen en ruisten de bomen. Hij glipte ijlings naar het volgende vertrek, een verlaten donkere zaal, waar vliegen zoemden achter halfgesloten luiken. Er stonden reusachtige spiegels die waren afgedekt met zwarte sluiers. Het rook er muf en naar iets wat hem deed denken aan de geuren die uit openstaande kerkdeuren naar buiten zweefden. Toen hij midden in de zaal rondsnuffelde, kromp hij plotseling angstig ineen: langs zijn neus trok een soort lijkenlucht. Wat betekende dat? Hij begon te beven en liet zijn ogen onrustig langs de muren glijden, waarvandaan grote gestalten met starre ogen op hem neerkeken. Hij maakte zich zo klein als hij kon, hun blik was zo streng dat hij verlamd was van schrik. Hij wilde ongemerkt, dicht tegen de muur geplakt, wegsluipen toen hij plotseling zijn baasje ontdekte: hij zat tussen twee ramen met een grote

hondenkop op zijn schoot. Rex gromde jaloers, maar toen hij wat dichterbij was gekropen, begon hij zachtjes te janken en met zijn staart te slaan. Zijn baasje verroerde zich niet en riep hem ook niet bij zich.

Rex sprong achteruit alsof hij bang was om geslagen te worden, maar het volgende moment vlijde hij zich alweer neer voor de voeten van zijn meester. En terwijl hij hem met tranende ogen smekend aankeek, jankte hij het uit en vertelde hij hem hortend en stotend van al zijn ellende en ongeluk.

Een grijze schaduw maakte zich als het ware los van het portret, iets schimmigs zonder vaste vorm zweefde, uitvloeiend en bibberend, op hem af. Rex werd door een plotselinge angst bevangen, de haren op zijn rug gingen recht overeind staan en met klapperende tanden en woeste huilkreten van ontzetting deinsde hij terug en verstopte zich in het volgende vertrek. Daar zat hij nog lange tijd na te hijgen zonder dat hij zich durfde te verroeren, verscheurd tussen angst en het schier onbedwingbare verlangen om nog een keer naar zijn baasje te gaan kijken. Hij waagde het echter niet om een blik in de zaal te werpen en snoof alleen nog een laatste keer de lucht op die er hing. Daarna stootte hij met de staart tussen zijn poten weg naar enkele nabijgelegen kleinere vertrekken, die baadden in het zonlicht. Ook daar was niemand.

Door de open vensters klonken de melodieën van het park en het licht. Rex besnuffelde de rondslingerende stukken speelgoed en likte er hier en daar vertederd aan. En na zich aan al die geliefde geuren verzadigd te hebben, liep hij het grote, met rozen en windranken overgroeide terras op.

Daar lag een aangename, met lichtvlekjes besprenkelde schaduw. In de hoeken, waar ouderwetse leren fauteuils stonden, heerste een heerlijke, weldadige koelte.

Voor het terras spoot flonkerend en glinsterend het water van een fontein omhoog.

‘Rex! Rex!’ krijste Lorre verheugd vanaf haar gouden hoepelring.

‘Ik heb je gezocht!’ gromde de hond, terwijl hij in een van de fauteuils ging liggen, net als vroeger. Ze waren al jaren goede vrienden. De papegaai daalde neer op de balustrade en begon hem, onophoudelijk met haar vleugels klappend, allerlei nieuwtjes toe te krijsen. Maar voordat Rex kans zag, de vogel zijn eigen verhaal te

doen, kwamen de teckels met luid gefef aangerend, gevolgd door de mevrouw, het herenzoontje met zijn buksje en de hele reut.

‘Rennen! Rennen!’ schreeuwde de papegaai met een van angst verstikte stem.

Maar het was al te laat. Mevrouw was woedend op Rex afgestormd en riep:

‘Wegwezen! Opedonderd, jij smerig beest! Weerzinwekkend monster! Donder op!’

En op hetzelfde moment voelde hij de tanden van de teckels in zijn poten en werd hij hard en pijnlijk op zijn rug geslagen.

Dol van woede door deze vernedering en de pijn, wierp hij zich op de miserabele hondjes en schudde ze onbarmhartig door elkaar, zonder zich iets aan te trekken van het geschreeuw rondom, het water dat hij over zich heen gespoten kreeg en de regen van stokslagen.

‘Rennen! Rennen! Rex! Rex!’ bleef de papegaai maar krijsen.

Ten slotte schudde hij de meute belagers van zich af, vluchtte met een leeuwensprong het terras af en belandde op het gazon ervoor. Maar voordat hij zich in de bosjes in veiligheid had weten te brengen, daverde er een schot en was het of er een handvol bijtend grind tegen zijn linkerflank sloeg. Door de verschrikkelijke klap smakte hij met zijn kop tegen het gras. Met zijn laatste krachten schoot hij weg onder een paar lage sparren. Opnieuw dreunde er een schot en overal dwarrelden takjes met naalden naar beneden, die als groene tranen doodstil op hem neerdaalden.

Zonder nog langer te wachten sloop Rex door het park naar de binnenplaats, en vandaar naar de koeienstallen, om ten slotte weg te kruipen in een hondenhok, waar hij bijna gek van de pijn neerzeeg. De bewoner, de oude waakhond Loebas, stond hem genadig een plekje af. Hij rukte aan zijn ketting en begon luid te janken, als wilde hij om hulp roepen.

‘Bloeddorstige wolven zijn het, geen mensen!’ jammerde Stommetje, die van de eksters had gehoord wat er gebeurd was, en meteen was komen aanrennen om zijn kameraad te helpen. Hij spoelde hem af met water en hield hem een nap melk voor. ‘Drink, broeder! Ik heb speciaal voor jou een koe gemolken,’ zei hij met zijn raspemde stem, terwijl hij voorzichtig de flanken van de hond betastte.

‘De familie van mijn baasje heeft me geslagen, de familie!’ jankte Rex klaaglijk, rillend van de koorts en de pijn.

De jongen omwikkelde hem met zakken, als een kindje, en waarschuwde Loebas:

‘En als jij het waagt hem kwaad te doen, maak ik je ter plekke af!’ Waarop hij zich terughaastte naar zijn ganzen.

De volgende dagen waren een lijdensweg, Rex zweefde lange tijd tussen leven en dood. Zijn wonden brandden, de meedogenloze zon brandde, de vliegen kwelden hem, maar het ergst van alles was het gevoel verstoten en verweesd te zijn.

Slechts de nachten brachten genade en schonken een zalige koelte en verlichting. Stommetje kwam dan aanzetten met water en eten en zat urenlang bij hem om het lot van zijn vriend en dat van hemzelf te beklagen. Want hij had gehoord dat ze Rex zochten om hem af te maken, en dat ze van plan waren om hem, Stommetje, weg te jagen van het landgoed.

‘Ik spring gewoon in de vijver, en dat is het dan, wie maalt er om mij!’ zei de jongen resoluut. ‘Maar met jou heb ik te doen, verweesde stakker! Je moet de wijde wereld in! Maar wat ga je daar beginnen,’ riep hij vertwijfeld uit.

‘Als ik maar eerst weer op krachten ben,’ kreunde Rex, terwijl hij Stommetje dankbaar likte.

‘We zorgen ervoor dat ze hem niet krijgen!’ gromde Loebas grimmig.

De kettinghond deelde niet alleen zijn slaappleats met Rex, maar ook elk kommetje voer dat hij kreeg, en alles wat hij maar buit kon maken wanneer hij ’s nachts van de ketting mocht.

Ook de andere dieren van de binnenplaats hadden gezworen zijn schuilplaats geheim te houden voor de mensen. Want Stommetje had gewaarschuwd dat hij iedereen die Rex zou verraden, ook al was het een rijkhengst, de poten zou breken.

Zo kwam Rex, in alle rust zijn wonden likkend en omringd door alle goede zorgen, er weer langzaam bovenop. Zelfs die jankbeesten van een herdershonden namen hem de vroegere vechtpartijen om dat leuke windhondenteefje niet meer kwalijk en kwamen heimelijk bij hem op bezoek. Elke ochtend begroetten de kudden op weg naar de wei hem met hun geloei, en soms zag hij ’s middags, als het vee terugkeerde van de drinkplaats, hoe een kop

met horens zich over het hondenhok boog. De paarden hinnikten zachtjes en snoven voorzichtig de lucht in de buurt van het hok op, terwijl de dartele veulens, die de zweep nog niet kenden, hem speels bij de oren pakten met hun zachte, warme lippen. De schrikachtige schapen blaatten meelevend. En de zeugen, die op een zonnig plekje bij de koeienstal neerploften, waar ze hun melkrijke tepels voorhielden aan de biggetjes en zachtjes kreunden onder de felle stoten van de gulzige jonge snuiten, keken naar Rex met hun koude, grijze oogjes en knorden hem allerlei nieuwtjes toe. Dikwijls ook hoorde Rex door de muren van de stal hoe de ossen, al herkauwend en met hun natte muilen smakkend, klaagden over de zware arbeid, de zweepslagen en de honger, maar daarbij ook aan hem dachten.

Maar het meest begaan met hem was de ezel, die op het landgoed genadebrood at. Hij was oud en wijs als de wereld, maar evengoed een schurftig, smerig beest, eeuwig en altijd onder de modder en het stof, door iedereen geslagen, algemeen veracht, voortdurend uitgelachen en overal weggejaagd. Hij was het geliefde mikpunt van zowel de mensen als de dieren.

Ze kenden elkaar allang, sinds de tijd dat de ezel het herenzoonkje op zijn rug liet rijden, terwijl Rex meeliiep om op ze te passen. Toen ze met hun drieën door de velden draafden zonder dat meneer ervan wist.

Het vieze oude beest kwam elke dag een kijkje nemen. Dan stond hij daar met gebogen kop en hangende oren een tijdlang bij het hondenhok en balkte zo hartverscheurend dat Loebas zich een ongeluk schrok en mee begon te huilen en Stommetje hem met een stok wegjoeg. Maar ondanks alle mishandelingen en vernederingen kwam hij telkens weer koppig terug om zijn jammerklachten voort te zetten.

Ook het gevederde volkje maakte zich druk om Rex. Elke dag werden er naar aanleiding van zijn situatie overal op hekken lawaaierige meetings gehouden, waar het gekakel, geklok, getjilp en gekwetter niet van de lucht was. Er was zelfs een kloek die, aangemoedigd door de goedhartigheid van Loebas, samen met haar kuikenschaar haar intrek had genomen bij Rex en hem eindeloos aan zijn kop tokte over haar voorbeeldige kindertjes. Alleen de pauwen, verwaand als altijd, hielden zich op afstand en keken vol verachting toe. En de kraaien, hun natuurlijke instinct getrouw, keken vanaf de daken

voorzichtigheids halve toe wat er zich bij het hondenhok afspeelde en wachtten geduldig af.

Maar ze hadden lang wachten. Rex herstelde, alleen werd hij met de dag somberder en sloot zich steeds meer in zichzelf op. Hij werd bestormd door allerlei duistere gedachten, vreemde gevoelens en bizarre hersenspinsels. Hij begon de wereld te bekijken vanuit de diepten van zijn ellende en verweesdheid. Vroeger had hij zich er niet om bekommerd wat er buiten het landgoed gebeurde. Hij had op dezelfde manier gevoeld als zijn baasje en bijna met mensenogen naar alle schepselen om zich heen gekeken.

Die bestonden enkel om afgemaakt, opgejaagd en voor eigen vermaak gebruikt te worden. Naar gelang het de meester beliefte. Rex was van ze afgescheiden geweest door zijn welhaast menselijke levenswijze, die een peilloos diepe kloof tussen hen had gelegd. Maar nu was hij weggejaagd uit het landhuis en helemaal op de bodem beland. Steeds sterker voelde hij het onrecht dat hem was aangedaan. Het was een open wond waardoorheen een woest verlangen om zich te wreken op de mens zijn hart binnensijpelde. Op dergelijke momenten zou hij zelfs in staat zijn om met zijn tanden hun jongen, waar hij ooit zo dol op was geweest, te verscheuren en vol genot hun hete bloed op te slurpen. En tijdens die lange nachten dat hij ziek in het hok lag, en gedurende die nog langer lijkende slapeloze dagen, zon hij op middelen om hen met zijn wraak te treffen.

Hij beet zich zo vast in zijn haat dat alles wat naar mensen rook een heftige afkeer in hem wekte, maar tegelijk ook een steeds diepere angst. Want tijdens die sombere gepeinzen was hij zich bewust geworden van de macht van de mens. Die groeide in zijn verbeelding uit tot gigantische proporties. Hoe kon je je wreken op een orkaan die alles omverblaast? Hoe kon je vechten tegen onweer? Hoe je tanden zetten in bliksem? Vlagen van machteloze wanhoop sneden als messen door hem heen. Die tweepoter voerde een onbeperkte heerschappij over de wereld! Alle schepselen kreunden onder zijn wrede dictatuur. Hij beschikte over leven en dood. Hij was almachtig. Schepper en beul van alle levende wezens tegelijk!

Eindelijk was de verschrikkelijke waarheid tot hem doorgedrongen. En voortdurend werd die weer bevestigd. In de periode dat hij gekluisterd was aan zijn ligplaats in het hok, onmachtig om op te staan, was hij een gevoelige antenne geworden die alles registreerde

wat er zich rondom afspeelde. Geen enkele kreet, geen enkele klacht, geen enkel onrecht ontging hem. Vooral de nachten waren vervuld van onophoudelijke jammerkreten: het gesmoorde bulken van ossen die klaagden over hun slopende arbeid, hun kapotgeranselde flanken en hun lege maag; het langdurige smartelijke gehinnik van de afgebeulde paarden en het plotseling losbarstende en aanhoudende naargeestige geloei van de koeien die huilden om hun weggeroofde kalfjes.

Uit de schaapskooien, de varkensstallen en de kippenhokken stegen keer op keer woeste kreten van pijn en doodsangst op. De besmeurde aarde kreunde, de kaalgeslagen bossen vervloekten hun lot, de met geweld in hun loop gestuite wateren kolkten. Van de velden en van de boerenerven – overal vandaan weergalmde de oeroude, onafgebroken klaagzang van onrecht, geweld en dood. De hele aarde en het hele luchtruim waren doordrongen van de wreedheid van de mens.

Op een piramide van lijken had hij zijn heerserstroon opgetrokken.

Je kon hem niet bestrijden noch aan hem ontkomen, net zo min als je aan de dood ontkomt.

Binnen in hem begon het te kolken als een woedende oceaan die machteloos tegen granietrotsen aan beukte. Op een ochtend toen hij het wanhopige gegil hoorde van mestvarkens die op slachtwagens werden geladen, gromde hij pijnlijk getroffen:

‘Alweer vermoorden ze onze broeders.’

‘Varkens zijn geen broeders van mij, voor mij zijn ze gewoon vlees,’ blafte Loebas. ‘De dieven, ze gaan ze helemaal alleen opeten.’

Rex kromp ineem alsof hij door een steen was getroffen en zweeg.

En toen even later een joodse handelaar een voor een blèrende kalfjes uit de stal naar buiten begon te dragen, gromde Loebas spijtig:

‘Vannacht heb ik er eentje in het veld afgemaakt, samen met Mankepoot, maar de paardenknechten hebben hem van ons afgepakt.’

‘Je heult met die rover van een wolf!’

‘Iedereen die me helpt een lekker hapje te bemachtigen, is mijn broeder.’

‘En als dat lekkere hapje je eigen broer was?’

LEONID ANDREJEV

GROOT SLEM EN
ANDERE VERHALEN

MAARTEN
TENGBERGEN

VIJFTIG
HOOGTEPUNTEN
UIT DE RUSSISCHE
LITERATUUR

Glagoslav

DEEL I

DAGBOEK VAN KEIZERIN
ALEXANDRA

HOE NEDERIGER DE MENS, DES TE GROTER IS DE VREDE IN ZIJN ZIEL

CHRIS HUTCHINS
with Alexander Korobko

PUTIN

Michail Chodorkovski

BAJESVOLK

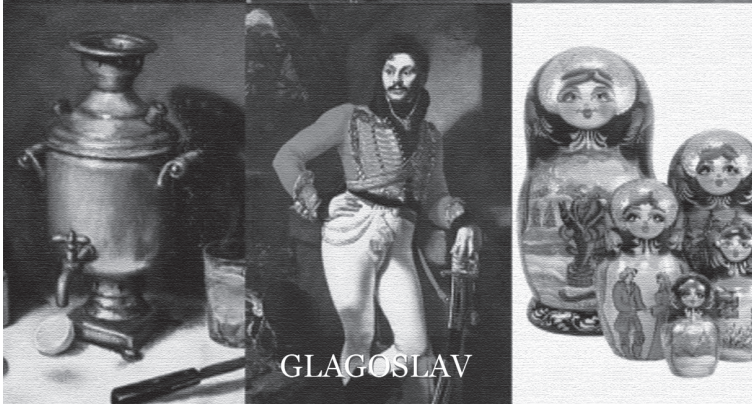
Glagoslav

Maria Konjoekova

ZO GAAT DAT IN RUSLAND

of hoe te leven tussen Russen

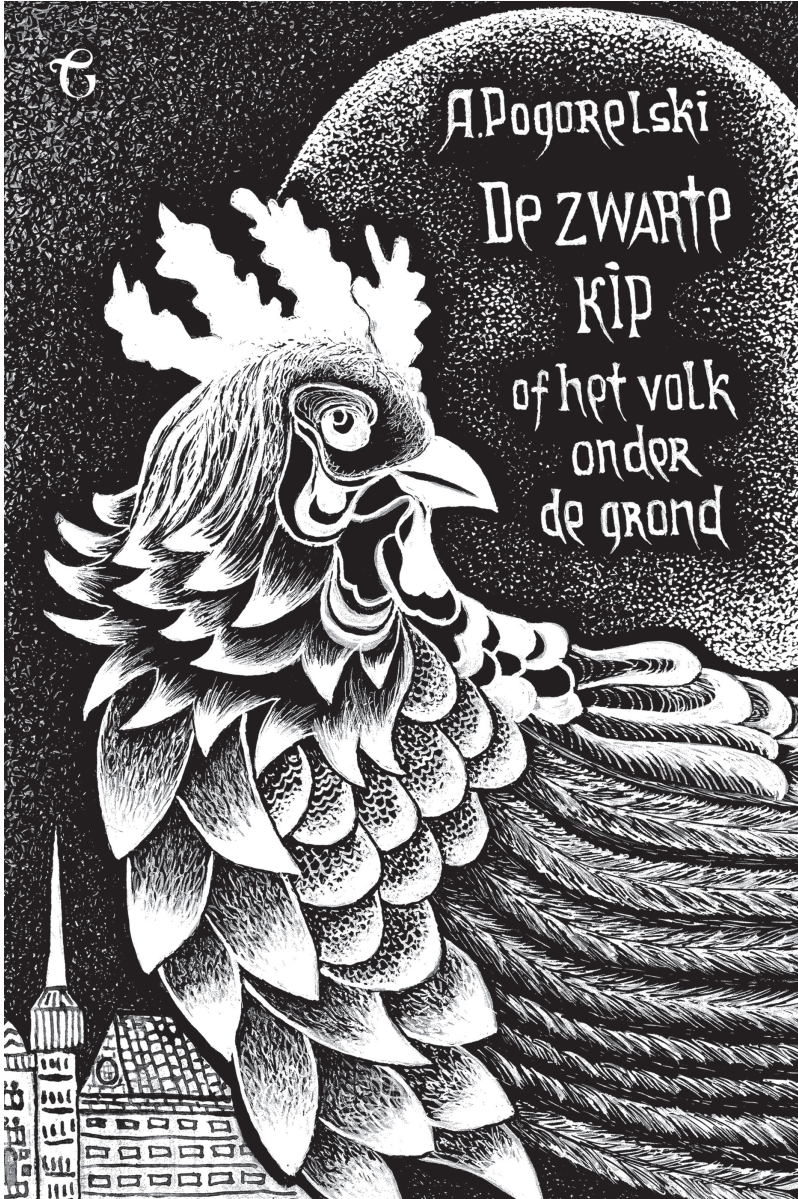
GLAGOSLAV

G

A Pogorelski

De ZWARTe
KIP

of het volk
onder
de grond

Jevgeni Vodolazkin

HET GROEN VAN DE LAURIER

Een ahistorische roman

Uitgeverij Glagoslav

Uitgeverij Glagoslav Catalogus

- *The Time of Women* by Elena Chizhova
- *Andrei Tarkovsky: A Life on the Cross* by Lyudmila Boyadzhieva
- *Sin* by Zakhar Prilepin
- *Hardly Ever Otherwise* by Maria Matios
- *Khatyn* by Ales Adamovich
- *The Lost Button* by Irene Rozdobudko
- *Christened with Crosses* by Eduard Kochergin
- *The Vital Needs of the Dead* by Igor Sakhnovsky
- *The Sarabande of Sara's Band* by Larysa Denysenko
- *A Poet and Bin Laden* by Hamid Ismailov
- *Zo Gaat Dat in Rusland (Dutch Edition)* by Maria Konjoekova
- *Kobzar* by Taras Shevchenko
- *The Stone Bridge* by Alexander Terekhov
- *Moryak* by Lee Mandel
- *King Stakh's Wild Hunt* by Uladzimir Karatkevich
- *The Hawks of Peace* by Dmitry Rogozin
- *Harlequin's Costume* by Leonid Yuzefovich
- *Depeche Mode* by Serhii Zhadan
- *Groot Slem en Andere Verhalen (Dutch Edition)* by Leonid Andrejev
- *METRO 2033 (Dutch Edition)* by Dmitry Glukhovsky
- *METRO 2034 (Dutch Edition)* by Dmitry Glukhovsky
- *A Russian Story* by Eugenia Kononenko
- *Herstories, An Anthology of New Ukrainian Women Prose Writers*
- *The Battle of the Sexes Russian Style* by Nadezhda Ptushkina
- *A Book Without Photographs* by Sergey Shargunov
- *Down Among The Fishes* by Natalka Babina
- *disUNITY* by Anatoly Kudryavitsky
- *Sankya* by Zakhar Prilepin
- *Wolf Messing* by Tatiana Lungin
- *Good Stalin* by Victor Erofejev
- *Solar Plexus* by Rustam Ibragimbekov
- *Don't Call me a Victim!* by Dina Yafasova
- *Poetin (Dutch Edition)* by Chris Hutchins and Alexander Korobko

- *A History of Belarus* by Lubov Bazan
- *Children's Fashion of the Russian Empire* by Alexander Vasiliev
- *Empire of Corruption: The Russian National Pastime* by Vladimir Soloviev
- *Heroes of the 90s: People and Money. The Modern History of Russian Capitalism*
- *Fifty Highlights from the Russian Literature (Dutch Edition)* by Maarten Tengbergen
- *Bajesvolk (Dutch Edition)* by Michail Chodorkovsky
- *Dagboek van Keizerin Alexandra (Dutch Edition)*
- *Myths about Russia* by Vladimir Medinskiy
- *Boris Yeltsin: The Decade that Shook the World* by Boris Minaev
- *A Man Of Change: A study of the political life of Boris Yeltsin*
- *Sberbank: The Rebirth of Russia's Financial Giant* by Evgeny Karasyuk
- *To Get Ukraine* by Oleksandr Shyshko
- *Asystole* by Oleg Pavlov
- *Gnedich* by Maria Rybakova
- *Marina Tsvetaeva: The Essential Poetry*
- *Multiple Personalities* by Tatyana Shcherbina
- *The Investigator* by Margarita Khemlin
- *The Exile* by Zinaida Tulub
- *Leo Tolstoy: Flight from Paradise* by Pavel Basinsky
- *Moscow in the 1930* by Natalia Gromova
- *Laurus (Dutch edition)* by Evgenij Vodolazkin
- *Prisoner* by Anna Nemzer
- *The Crime of Chernobyl: The Nuclear Goulag* by Wladimir Tchertkoff
- *Alpine Ballad* by Vasil Bykau
- *The Complete Correspondence of Hryhory Skovoroda*
- *The Tale of Aypi* by Ak Welsapar
- *Selected Poems* by Lydia Grigorieva
- *The Fantastic Worlds of Yuri Vynnychuk*
- *The Garden of Divine Songs and Collected Poetry of Hryhory Skovoroda*
- *Adventures in the Slavic Kitchen: A Book of Essays with Recipes* by Igor Klekh
- *Seven Signs of the Lion* by Michael M. Naydan

- *Forefathers' Eve* by Adam Mickiewicz
- *One-Two* by Igor Eliseev
- *Girls, be Good* by Bojan Babić
- *Time of the Octopus* by Anatoly Kucherena
- *The Grand Harmony* by Bohdan Ihor Antonych
- *The Selected Lyric Poetry Of Maksym Rylsky*
- *The Shining Light* by Galymkair Mutanov
- *The Frontier: 28 Contemporary Ukrainian Poets - An Anthology*
- *Acropolis: The Wawel Plays* by Stanisław Wyspiański
- *Contours of the City* by Attyla Mohylny
- *Conversations Before Silence: The Selected Poetry of Oles Ilchenko*
- *The Secret History of my Sojourn in Russia* by Jaroslav Hašek
- *Mirror Sand: An Anthology of Russian Short Poems*
- *Maybe We're Leaving* by Jan Balaban
- *Death of the Snake Catcher* by Ak Welsapar
- *A Brown Man in Russia* by Vijay Menon
- *Hard Times* by Ostap Vyshnia
- *The Flying Dutchman* by Anatoly Kudryavitsky
- *Nikolai Gumilev's Africa* by Nikolai Gumilev
- *Combustions* by Srđan Srdić
- *The Sonnets* by Adam Mickiewicz
- *Dramatic Works* by Zygmunt Krasiński
- *Four Plays* by Juliusz Słowacki
- *Little Zinnobers* by Elena Chizhova
- *We Are Building Capitalism! Moscow in Transition 1992-1997*
by Robert Stephenson
- *The Nuremberg Trials* by Alexander Zvyagintsev
- *The Hemingway Game* by Evgeni Grishkovets
- *A Flame Out at Sea* by Dmitry Novikov
- *Jesus' Cat* by Grig
- *Want a Baby and Other Plays* by Sergei Tretyakov
- *Mikhail Bulgakov: The Life and Times* by Marietta Chudakova
- *Leonardo's Handwriting* by Dina Rubina
- *A Burglar of the Better Sort* by Tytus Czyżewski
- *The Mouseiad and other Mock Epics* by Ignacy Krasicki
- *Ravens before Noah* by Susanna Harutyunyan

- *An English Queen and Stalingrad* by Natalia Kulishenko
- *Point Zero* by Narek Malian
- *Absolute Zero* by Artem Chekh
- *Olanda* by Rafał Wojasiński
- *Robinsons* by Aram Pachyan
- *The Monastery* by Zakhar Prilepin
- *The Selected Poetry of Bohdan Rubchak: Songs of Love, Songs of Death, Songs of the Moon*
- *Mebet* by Alexander Grigorenko
- *The Orchestra* by Vladimir Gonik
- *Everyday Stories* by Mima Mihajlović
- *Slavdom* by Ludovít Štúr
- *The Code of Civilization* by Vyacheslav Nikonov
- *Where Was the Angel Going?* by Jan Balaban
- *De Zwarte Kip* (Dutch Edition) by Antoni Pogorelski
- *Głosy / Voices* by Jan Polkowski
- *Sergei Tretyakov: A Revolutionary Writer in Stalin's Russia* by Robert Leach
- *Children's First Book of Chess* by Natalie Shevando and Matthew McMillion
- *The Night Reporter: A 1938 Lviv Murder Mystery* by Yuri Vynnychuk
- *Duel* by Borys Antonenko-Davydovych
- *Subterranean Fire* by Natalka Bilotserkivets
- *Biography of Sergei Prokofiev* by Igor Vishnevetsky

...

Enorme kudden vee zijn onder leiding van de hond Rex in opstand gekomen tegen de heerszuchtige mens. Onafzienbare massa's trekken richting het oosten, de opkomende zon tegemoet, naar een paradijselijk land van vrijheid en geluk, waar geen mens ooit een voet heeft gezet. Onderweg worden ze geconfronteerd met dieren uit de wildernis en overvallen door de meest extreme natuurverschijnselen en weersomstandigheden. Met wreed geweld en mooie beloften wordt het vee door honden en wolven almaar voortgedreven, terwijl de gelederen voortdurend worden uitgedund. Totdat er binnen de opstand een nieuwe opstand uitbreekt.

Władysław Reymont (1867-1925) is vooral bekend vanwege zijn grootse epos over het leven op het Poolse platteland, de vierdelige roman *De boeren*, waarvoor hem in 1924 de Nobelprijs voor literatuur werd toegekend. Kort voor zijn dood schreef hij als waarschuwing voor de gevolgen van de bolsjewistische revolutie de allegorische vertelling *Opstand*, over dieren die rebelleren tegen de tirannie van de mens. Dit werk, allang in de vergetelheid geraakt en nu aangeboden in een nieuwe Nederlandse vertaling, wordt wel beschouwd als een voorloper van George Orwells *Animal Farm*.

Maarten Tengbergen studeerde Slavische taal- en letterkunde aan de Universiteit van Groningen, waar hij ook enkele jaren doceerde. Hij vertaalt literaire teksten uit het Russisch, Pools en Fins. Zijn belangrijkste eigen werk is *Vijftig hoogtepunten uit de Russische literatuur* (2015), eerder verschenen als *Klassieken van de Russische literatuur* en *Russische meesterwerken in kort bestek*. Uit het Pools vertaalde hij eerder voor verschillende bloemlezingen gedichten van Tadeusz Różewicz, Stanisław Barańczak, Julia Hartwig en Ryszard Krynicki.

UITGEVERIJ GLAGOSLAV

ISBN 978-1-914337-44-4

TILBURG, NEDERLAND

